

Bakken van stenen

Waar komt de naam Lombardsteeg vandaan? Waarom heeft Leiden een Schagensteeg? Wie woonde er in de Bouwelouwensteeg? Waar heeft de Spijkerboorsteeg zijn naam aan te danken? Hoeveel Molenstegen waren er vroeger in Leiden? Op deze en andere priemende vragen geeft de historische serie Langs Leidse Stegen een antwoord. Vandaag: de Bakkersteeg.

De Bakkersteeg is een rustige steeg die loopt van de Kaiserstraat naar de Vliet. Tussen de karakteristieke huisjes in deze steeg, waarvan er vele een monumentenstatus hebben, zit op nummer 3 al sinds 1937 een ambachtelijke schoenmakerij. Wie hier binnenstapt, stapt vijftig jaar terug in de tijd, want ook de huidige schoenmaker werkt nog steeds met de oude machines in het originele interieur uit de tijd van het interbellum. In 2010 leek het er even op dat het pand verkocht zou worden en dat de schoenmakerij van deze locatie zou verdwijnen, maar dit gevaar werd tijdig afgewend.

Tot het begin van de twintigste eeuw was er nog een andere Bakkersteeg in Leiden, namelijk tussen de Haarlemmerstraat en de Oude Vest. Er waren overigens wel meer straten met dezelfde naam in die tijd. Namen als Molensteeg, Moriaansteeg, Vrouwensteeg en Vestwal kwamen op verschillende plaatsen in de stad voor, wat niet alleen voor bezoekers maar ook voor een efficiënte postbezorging erg lastig was. In 1903 besloot het stadsbestuur aan deze onwenselijke situatie een eind te maken en een aantal straten en stegen van een andere naam te voorzien. De Bakkersteeg bij de Vliet behield zijn naam en de Bakkersteeg bij de Haarlemmerstraat werd voortaan Pelikaanstraat genoemd, naar het voormalige Pelikaansbolwerk dat daar tot ca. 1611 had gelegen.

De huidige Bakkersteeg heette in de vijftiende eeuw de Bakovensteeg, in die tijd meestal gespeld als Bachovensteeg. Hoewel we tegenwoordig de woorden bakker en bakoven in elkaars nabijheid al snel associëren met warme broodjes en gevulde koeken, was de bakoven waarnaar de steeg is genoemd, geen oven voor het bakken van brood en banket, maar voor het bakken van ste-

nen. Leiden had immers veel stenen nodig voor aanleg en herstel van de stadsmuren rond de uitdijende stad en voor het vervangen van het brandgevaarlijke hout en riet van de huizen binnen de stadsmuren.

Op oude kaarten vinden we in de nabijheid van de Bakkersteeg de zogenoemde Cleypetten. Het woord pet is een oud dialectwoord voor put, dat bijvoorbeeld ook in de Noord-Hollandse plaatsnaam Petten zit. De Cleypetten waren dus de putten waaruit men de klei opgroeef die nodig was om stenen mee te bakken. Het is niet duidelijk hoe lang de bakoven in gebruik is geweest. Op het moment dat er geen klei meer beschikbaar was in de Cleypetten, zal hij zijn afgebroken en kwam het terrein van de voormalige steenbakkerij beschikbaar voor huizenbouw. Het is de vraag of de naam Bakkersteeg verwijst naar de steenbakkers die hier lange tijd werkten, of naar een latere, vooralsnog onbekende broodbakker wiens beroep in de naam van deze steeg voortleeft.

TANNEKE SCHOONHEIM

dr. Schoonheim werkt op Instituut voor Nederlandse Lexicologie in Leiden.
Reageren: tanneke.schoonheim@inl.nl

BAKKERSTEEG

